

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра філософії
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор (перший проректор)

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 41 Філософія
(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Менеджмент в будівництві
(назва освітньої програми /спеціалізації/)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

інститут, факультет Фізико-технічний інститут, факультет будівництва, архітектури та дизайну
(назва інституту, факультету)

мова навчання українська

Запоріжжя – 2021 р.

Робоча програма Філософія для студентів (бакалаврів) за галуззю знань
(назва навчальної дисципліни)
07 Управління та адміністрування, спеціальністю (спеціалізацією) 073 Менеджмент,
освітньою програмою Менеджмент в будівництві, – “09” 03, 2021 р. – 20 с.

Розробники: Бондаренко О.В., завідувач кафедри філософії, д-р філос. н., професор
Девочкіна Н.М., доцент кафедри філософії, канд філос. н., доцент
(вказати авторів, їх посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Будівництво, торгівля та біржова діяльність
Протокол від “09” 03 2021 р., № 9

Завідувач кафедри Будівництво, торгівля та біржова діяльність
Ж (Михайло С.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“09” 03 2021 року

Схвалено наукового-методичною комісією факультету Будівництво, архітектури
(найменування факультету)

Протокол від “15” 03 2021 р., № 5 Тз будівництва
“15” 03 2021 р. Голова С.В.С. (Савченко В.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми Менеджмент в будівництві
“09” 03 2021 р. Керівник групи Л (Левченко М.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3,0.	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Обов'язкова компонента ОП	
Модулів – 2.	Освітня програма (спеціалізація) <u>Менеджмент в будівництві</u> спеціальності <u>073 Менеджмент</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2.		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <hr style="width: 100px; margin: 0 auto;"/> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120 год.		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 год., самостійної роботи студента – 4,5 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	30 год.	6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	2 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		–	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		74 год.	112 год.
		<i>Індивідуальні завдання</i>	
		Вид контролю: <i>екзамен</i>	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання – 62% /-
 для заочної форми навчання – 7,1% /-

2. Мета навчальної дисципліни

Мета дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є формування філософської культури мислення, засвоєння студентами базових теоретичних знань та практичних навичок застосування філософської методології при розв'язанні завдань суспільної й індивідуальної життєдіяльності, щоб студенти, майбутні магістри, науковці, фахівці з різних галузей суспільного виробництва збагатили свій інтелектуально-творчий потенціал знаннями:

- на понятійному рівні – основних тенденцій розвитку сучасної філософії, її історії, її основних сучасних напрямків, шкіл, концепцій, а також засвоїли загальну теорію пізнання;
- на фундаментальному рівні – змісту філософії, її сутності, предмету та структури, її історії, зокрема, й особливостей історії вітчизняної філософської думки;
- на практично-творчому рівні – сучасного стану філософського знання людства, осягнули завдання, принципи й функції комунікативної філософії сучасного світу (на відміну від онтологічної чи гносеологічної філософії попередніх епох).

Завдання дисципліни – формування освіченості студентів-бакалаврів у сфері специфічного соціально-гуманірного знання з філософії, навичок мислення та життєдіяльності сучасної людини постмодерністського світу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія» є:

- викласти загальні засади філософії, визначити передумови її виникнення, логіку розвитку та основні напрями й тенденції розгортання;
- розкрити зміст історико-культурного розвитку людства як процесу розвитку філософії;
- надати цілісне уявлення про особливості змісту та проблематики філософського знання, його основні поняття, категорії, проблеми, імена;
- розтлумачити специфіку сучасного етапу розвитку філософії в історії людства та особливості філософствування сучасної людини постмодерністського світу;
- сформувати навички творчого мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку; сприяти формуванню світоглядних цінностей, гуманізації особистості.

У результаті вивчення дисципліни «Філософія» студент повинен отримати:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук;

загальні компетентності:

ЗК 1 – здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 2 – здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 3 – здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;

ЗК 5 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 8 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК 9 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 10 – здатність до проведення досліджень на відповідному рівні;

ЗК 11 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 12 – здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 13 – цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

ЗК 15 – здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

спеціальні компетентності:

- СК 6 – здатність діяти соціально відповідально і свідомо;
- СК 7 – здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту;
- СК 12 – здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення;
- СК 15 – здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Очікувані програмні результати навчання.

Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання. У результаті вивчення дисципліни «Філософія» студент повинен:

- ПР 4 – демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПР 6 – виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- ПР 8 – застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- ПР 11 – демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
- ПР 15 – демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
- ПР 16 – демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Філософія як система знання.

Тема 1.1. Що таке філософія. Коло філософських проблем.

Що таке філософія та навіщо вона. Основні "визначення" філософії. Філософія у системі культури. Філософія і людське мислення. Історичні системи знання (й типи світогляду історичної людини) – міфологія, релігія, наука – та філософія. Функції та роль філософії у сучасному світі.

Специфіка філософського знання (філософії як системи знання людини про світ) та природа філософських проблем. Основні поняття і категорії філософії: «людина», «буття», «свідомість», «самосвідомість». Коло філософських проблем: «людина – світ» як предмет філософії, проблема буття, проблема свідомості та мислення, проблема пізнаваності світу тощо. "Вічні" питання філософії: проблема смерті та безсмертя людини, проблема людського щастя, проблема сенсу життя й інші. Філософія як історія виникнення та розвитку філософських напрямків, систем, шкіл, проблем.

Тема 1.2. Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.

Давній світ як Давній Схід та Давній Захід, західний та східний типи філософствування.

Східна парадигма філософського знання, особливості східного типу філософствування. Картина світобудови, згідно з давньосхідною філософією, та місце людини у ній. Основні категорії східної філософії: «сансара», «нірвана», «атман», «брахман», «карма», «медитація» й інші. Філософія Давньої Індії та Давнього Китаю: основні філософські школи, напрямки, проблеми.

Людина та світ у філософії епохи Античності. Становлення філософської проблематики: досократики. Проблема першооснови світу: Фалес, Анаксимен, Анаксимандр. Натурфілософія та космоцентризм Античності. Зародження діалектики: Геракліт. Елементи наукового мислення: Піфагор. Парадокси могутності людського розуму: Зенон Елейський.

Народження філософії людини (софісти, Сократ): формула «людина – міра усіх речей» софістів та формула «Пізнай себе!». Філософські системи Платона (вчення про ідеї) та

Аристотеля (метафізика, теорія пізнання, формальна логіка). Теорія ідеальної держави Платона. Доба еллінізму: стоїки, епікурейці, скептики, кініки (циніки) й інші.

Тема 1.3. Середньовіччя в історії філософії та культури.

Людина Середніх віків та світ людини (картина світу) цієї епохи.

Християнський релігійний світогляд як основне джерело формування європейської середньовічної філософії. Перша модель ортодоксії філософії Середніх віків: Блаженний Августин (принцип «вірю, щоб зрозуміти»). Друга модель ортодоксії філософії Середніх віків: принцип «віра шукає розум», Фома Аквінський як систематизатор середньовічної схоластики. Суперечка про «універсалії»: реалізм та номіналізм.

Руйнування картини світу Середніх віків: епоха Реформації (Мартін Лютер). Становлення перед-буржуазного типу людини.

Тема 1.4. Філософія Нового часу.

Революція у свідомості людини епохи Відродження. Народження людського «Я» Нового часу (історичний, культурологічний, психологічний й ін. аспекти). Культура «у пошуках індивідуальності». «Абстрактний індивідуалізм» людини Нового часу, замість «станового індивідуалізму» людини Середньовіччя. Людське «Я» Нового часу: онтологічне, логічне, психологічне, гносеологічне, діяльне вимірювання людини.

Вихідні принципи філософії Нового часу: Ф.Бекон (емпірико-індуктивна програма освоєння світу), Р.Декарт (раціоналістично-дедуктивна програма освоєння світу). Формула «Знання є силою, якщо воно істинно» Ф.Бекона. «Cogito ergo sum» («мислю, отже, існую») Р.Декарта. Політична філософія Нового часу: Н.Макіавеллі, Т.Гоббс, Дж.Локк. Логіка формування класичного поняття «держави»; теорія «суспільного договору» Дж.Локка.

Німецька класична філософія – І.Кант, Г.Гегель. Філософська система абсолютного ідеалізму Г.Гегеля. Філософія марксизму. Діалектико-матеріалістична концепція суспільства. Проблема людини у філософії марксизму.

Змістовний модуль 2. Філософія сучасного світу та у сучасному світі.

Тема 2.1. Наука як феномен Нового часу та Новітнього часів.

Наука як феномен Нового часу та елементи наукового мислення людини в інші історичні епохи. Гносеологічний вимір людини в епоху Нового часу. «Розум, що Пізнає» Нового часу.

Суб'єкт-об'єктна парадигма науки. «Вродженні ідеї» розуму, «природне світло розуму» та очевидність раціоналістично-дедуктивних методів виведення як критерій істини Р.Декарта.

Наука як культурно-історичний, гносеологічний і соціальний феномен Новітнього часу. Філософія про історичний розвиток та роль науки і техніки у суспільстві. Співвідношення суспільного та науково-технічного прогресу. Філософія науки: "наука" у розумінні та інтерпретації Новітнього часу (К.Поппер, Т.Кун й ін.). Специфіка сучасного наукового пізнання та знання.

Тема 2.2. Філософія Новітнього часу (XX-XXI ст.).

Зміна засад філософського мислення наприкінці XIX - поч. XX ст.: перегляд принципів і традицій класичної раціоналістичної філософії та народження нового («некласичного») філософського підходу до світу та до людини. Критика раціоналістичної традиції: А.Шопенгауер як засновник новітньої філософії XX ст. «Бог мертвий», «переоцінка цінностей», «надлюдина» Ф.Ніцше. Людська суб'єктивність (суб'єктивне буття людини) як новий вид реальності у філософії Новітнього часу.

Західна філософія XX ст. – основні напрямки: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика, постпозитивізм й ін. Філософія психоаналізу З.Фройда: проблема співвідношення «свідомого» та «несвідомого» у людині. Філософія мови Новітнього часу: «мовні ігри», «світ (та людина) як текст».

Філософія постмодерністського світу (з кінця XX ст.): «руйнування наративів», відмова від будь-якого центрування картини світу та «глобальний поліцентризм», «деконструкція»,

«дискурс», «ризома», «хаосмос», інтерпретативне мислення тощо. Деякі філософські аспекти буття сучасної цивілізації у ХХІ ст.

Тема 2.3. Українська філософія у світовому філософському полілозі.

Витоки і джерела української філософії. Образи Роду і Любові як засадничі світоглядні орієнтири стародавніх слов'ян.

Філософські думки часів Київської Русі. Становлення української філософії. Світочі української культури: К.Туровський, К.Смолятич й ін. «Любомудри» XVI-XVII ст. (І.Вишенський, Г.Смотрицький й ін.).

Антропологічні ідеї мислителів Києво-Могилянської Академії (Ф.Прокопович, Й.Кононович-Горбацький й ін.). Принцип кордоцетризму української філософії. Г.Скорова про «дві натури, три світи», про «сродну працю». Серце і розум в філософії П.Юркевича.

Філософські обрії української культури XVIII-XIXст. Мислителі Кирило-Мефодіївського товариства (П.Куліш, Т.Шевченко й ін.). Антропологічні і соціально-філософські виміри української літератури XIX ст.

Феномен радянської філософії. Філософія і радянська ідеологія. Старша генерація українських філософів в еміграції. Релігійно-філософські думки І.Огієнка, А.Річинського, А.Шептицького та ін.

Екзистенційно-антропологічна тенденція розвитку української філософії на межі XX-XXI ст. Київська антропологічна школа (В.Табачковський, Г.Волинка й ін.). Аналітична тенденція розвитку української філософії (М.Попович, С.Кримський й ін.). Філософські обрії сучасного літературознавства: осмислення світу під кутом зору внутрішнього досвіду особи (Є.Сверстюк, О.Забужко й ін.). Основні напрямки філософських досліджень у сучасному українському науковому дискурсі. Місце української філософії у світовому полілозі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів й тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	разом	у тому числі					разом	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Філософія як система знання.												
Тема 1.1. Що таке філософія. Коло філософських проблем.	15	4	2	-	-	9	15	1	-	-	-	14
Тема 1.2. Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.	15	4	2	-	-	9	15	1	-	-	-	14
Тема 1.3. Середньовіччя в історії філософії та культури.	13	2	2	-	-	9	13	-	-	-	-	13
Тема 1.4. Філософія Нового часу.	17	5	2	-	-	10	17	1	1	-	-	15
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	60	15	8	-	-	37	60	3	1	-	-	56
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Філософія сучасного світу та у сучасному світі.												
Тема 2.1. Наука як феномен Нового та Новітнього часів.	20	6	2	-	-	12	20	1	-	-	-	19
Тема 2.2. Філософія Новітнього часу.	23	6	4	-	-	13	23	1	1	-	-	21
Тема 2.3. Українська філософія у світовому філософському полілозі.	17	3	2	-	-	12	17	1	-	-	-	16
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60	15	8	-	-	37	60	3	1	-	-	56
<i>Усього годин</i>	120	30	16	-	-	74	120	6	2		-	112

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке філософія та навіщо вона. Коло філософських проблем.	2/-
2	Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.	2/-
3	Середньовіччя в історії філософії та культури.	2/-
4	Філософія Нового часу.	2/1
5	Наука як феномен Нового та Новітнього часів.	2/-
6	Філософія Новітнього часу.	4/1
7	Українська філософія у світовому філософському полілозі.	2/-
<i>Разом:</i>		16/2

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачені навчальним планом.	–

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачені навчальним планом.	–

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке філософія та навіщо вона. Коло філософських проблем.	9/14
2	Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.	9/14
3	Середньовіччя в історії філософії та культури.	9/13
4	Філософія Нового часу.	10/15
5	Наука як феномен Нового та Новітнього часів.	12/19
6	Філософія Новітнього часу.	13/21
7	Українська філософія у світовому філософському полілозі.	12/16
<i>Разом:</i>		74/112

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – не передбачені.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення й розв'язання проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Знати: основний зміст усіх розділів навчальної програми, основні та найбільш вживані першоджерела філософії попередніх історичних епох та сучасної філософії; структуру філософського знання, основні філософські категорії (поняття), проблеми, імена, основні течії і напрями в історії філософії; мати базові уявлення про основи філософії, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості; оволодіти філософським способом мислення, практично використовуючи основні філософські поняття, спираючись на зв'язок філософії з дійсністю.

Вміти: практично використовувати основні філософські поняття, спираючись на зв'язок філософії з дійсністю; змістовно аналізувати основні напрями та течії філософії, зокрема, такі що репрезентують сучасний світ; досліджувати соціальні явища, використовувати прикладну філософію, аналізувати основні процеси та явища зовнішнього та внутрішнього світу людини; опрацьовувати різноманітні джерела інформації, формувати власну точку зору, робити висновки, приймати рішення; будувати універсальну макромодель та локальні моделі соціальної дійсності у процесі власної суспільної діяльності та здійснення особистого життя; аналізувати й обґрунтовувати філософські, соціальні, політичні, правові, ментальні й інші особливості українського суспільного життя та української національної ідеї; застосовувати набуті знання у професійній і соціальній діяльності; застосовувати їх при аналізі нагальних проблем сьогодення.

Розуміти: основні закономірності та тенденції розвитку економічних моделей, політико-правових поглядів, науково-технічних знань, релігійних уявлень людства; світоглядно-гуманістичний зміст філософського знання, його людинотворчу природу; причинно-наслідкові зв'язки розвитку світу (суспільства, його окремих складових) та життєдіяльності людини у ньому.

12. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: екзамени; стандартизовані тести; наскрізні проекти соціально-гуманітарного спрямування; реферати, есе; аналітичні та аналітично-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та філософських розвідок; студентські презентації та виступи на наукових заходах; інші види індивідуальних та групових завдань.

Для студентів денної форми навчання з дисципліни «Філософія: загальний курс» засобами оцінювання є: письмове опитування на лекціях, письмове та усне опитування на семінарських заняттях (доповідь, участь у дискусіях, тематичних диспутах тощо), захист завдання з СРС, аудиторне контрольне тестування, проведення двох підсумкових рубіжних контролів.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, усне опитування на консультаціях.

13. Критерії оцінювання

Політика курсу та критерії оцінювання

Політика курсу

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- самостійна робота включає в себе самостійне опрацювання питань, що стосуються тем лекційних занять, які не викладені під час занять або ж були розглянуті коротко, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання практичних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу;
- індивідуальну роботу студент виконує самостійно, відповідно до методичних вказівок та визначених викладачем завдань і термінів;
- ліквідація заборгованості відбувається під час проведення консультацій з дисципліни за графіком визначеним викладачем;
- здобувачі вищої освіти мають право отримати оцінку за екзамен автоматично – у випадку, якщо впродовж семестру набрали від 60-100 балів;
- здобувачі вищої освіти, після завершення аудиторних занять, мають право підвищити свою оцінку лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.

Політика щодо академічної доброчесності:

- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент отримує 0 балів і зобов'язаний повторно скласти контрольну роботу чи іспит;
- під час роботи над завданнями, у випадку користування інтернет-ресурсами та іншими джерелами інформації, студент зобов'язаний зазначити відповідне джерело;
- усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%;
- у разі виявлення факту текстових запозичень більше 30% студент отримує за завдання 0 балів і має повторно виконати завдання.

Політика щодо відвідування:

- відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять) є обов'язковим компонентом навчання;
- з об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись у дистанційному режимі. За погодженням із керівником курсу студент може презентувати виконані завдання під час консультацій;
- студент зобов'язаний дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Політика щодо якості набутих знань та компетентностей:

згідно з п. 4.2.2 Положення про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості) зі змінами (згідно з рішенням вченої ради університету протокол № 1/21 від 27.08.2021 р.) оцінка якості набутих здобувачем вищої освіти знань та компетентностей здійснюється за результатами контрольних заходів, які включають вхідний, поточний, рубіжний (модульний), підсумковий контроль, а також ректорські контрольні роботи.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс. Контроль проводиться на першому занятті за завданнями, які відповідають програмі попередньої(-их) дисципліни. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами, які проводять заняття із забезпечувальної дисципліни. За результатами вхідного

контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотнього зв'язку між викладачами та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Результати поточного контролю використовується викладачем для коригування методів і засобів навчання та студентами для подальшого планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного чи письмового опитування або експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях тощо, за результатами якого студент допускається до виконання контрольної роботи, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання рівня знань визначаються відповідною кафедрою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією при проведенні заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової екзаменаційної оцінки з певної дисципліни.

Рубіжний (модульний) контроль – це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Цей контроль може бути модульним і проводиться у формі контрольної роботи, тестування, виконання розрахункового завдання, курсового проекту (роботи) тощо. Форма контрольного заходу і критерії оцінювання під час рубіжного контролю визначається кафедрою і відображаються у навчальній програмі дисципліни. За підсумками першого та подальшого рубіжного (модульного) контролю викладач може сформулювати підсумкову оцінку знань студентів і оголосити її до початку екзаменаційної сесії. Під час екзаменаційної сесії студенти, які не згодні з оцінкою за підсумками рубіжного контролю, складають екзамен. Модульний контроль є необхідним елементом рейтингової технології освітнього процесу.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формах семестрового екзамену або заліку (диференційованого заліку) в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом студента.

Оцінювання проводиться за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (протягом кожного з модулів)	<i>Робота на лекціях:</i> - присутність на лекційних заняттях; - участь в експрес-опитуванні (тестуванні); - участь у навчальній дискусії.	до 10 балів за модуль
	<i>Робота на практичних заняттях:</i> - присутність на заняттях; - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни; - усне опитування, тестування, вирішення практичних завдань, розв'язок задач; - участь у навчальній дискусії, - обговоренні ситуаційного завдання.	до 90 балів за модуль
РУБІЖНИЙ (МОДУЛЬ-НИЙ) КОНТРОЛЬ	Модульний контроль № 1	Максимальна оцінка – 100 балів
	Модульний контроль № 2	Максимальна оцінка – 100 балів

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ екзамен	Екзамен включає 2 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється до 25 балів та практичне завдання, що оцінюється до 50 балів. Залік проходить у формі співбесіди.	Критерії оцінювання зазначено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ECTS»
------------------------------	--	---

За роботу на лекційних та практичних заняттях бали розподіляються таким чином:

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка
90-100	Здобувач вищої освіти демонструє: <ul style="list-style-type: none"> - творчий підхід до засвоєного матеріалу, повноту і правильність виконання завдання; - вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях; - глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень; - чітке, послідовне викладення відповіді; - вміння пов'язати теорію і практику; - бере активну участь у науковій роботі (конференції, круглі столи, наукові семінари, публікація статей). 	<i>Високий</i> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з дисципліни	Відмінно (А)
85-89	Здобувач вищої освіти демонструє: <ul style="list-style-type: none"> - глибоке знання матеріалу, повноту і правильність виконання завдання, проте мають місце деякі непринципові помилки чи помилки несуттєвого характеру; - переважання логічних підходів у відповідях на питання; - вміння пов'язати теорію з практикою 	<i>Достатній</i> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з дисципліни, однак під час відповідей припустився незначних неточностей.	Добре (В)
75-84	Здобувач вищої освіти демонструє: <ul style="list-style-type: none"> - належне володіння матеріалом та вміння його застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності (при цьому помилки у відповідях/ розв'язках/ розрахунках не є системними; - переважання логічних підходів у відповідях на питання, проте на додаткові питання з теоретичних положень та практичних завдань відповідь нечітка і неповна; - не завжди має місце чітке прогнозування подій від пропонованих рішень ситуацій; - вміння пов'язати теорію і практику 	<i>Достатній</i> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей та відповідних програмних результатів з дисципліни, однак на додаткові питання з теоретичних положень та практичних завдань відповідь не чітка та не повна.	Добре (С)
70-74	Здобувач вищої освіти демонструє: <ul style="list-style-type: none"> - репродуктивний підхід до засвоювання матеріалу; - недостатню повноту знань при викладенні матеріалу; - засвоєння теоретичного матеріалу, передбаченого програмою дисципліни; - допущення значної кількості неточностей і грубих помилок при вирішенні практичних 	<i>Середній</i> Здобувач вищої освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з дисципліни та забезпечує достатній рівень відтворення та застосування основних	Задовільно (D)

	завдань, які здатний усунути після зауваження викладача; - порушення логічної послідовності при викладенні матеріалу; - вміння пов'язувати питання теорії і практики	положень дисципліни	
60-69	Здобувач вищої освіти демонструє: - репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу; - недостатню повноту викладення матеріалу; - поверхневі знання основного матеріалу; - наявність значної кількості неточностей у викладі матеріалу; - порушення логічної послідовності при викладі матеріалу; - вміння пов'язувати питання теорії і практики	<i>Середній</i> Здобувач вищої освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з дисципліни і має мінімально допустимий рівень знань з усіх складових навчальної програми дисципліни.	Задовільно (E)
35-59	Здобувач вищої освіти демонструє: - відсутність знань з більшої частини матеріалу, слабе засвоєння принципів положень курсу; - наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань; - відповіді неправильні зі значною кількістю суттєвих помилок; - пасивне опрацювання матеріалу з дисципліни.	<i>Низький</i> Здобувач вищої освіти набув окремих фахових компетентностей та програмних результатів з дисципліни але не забезпечує практичної реалізації завдань, що формуються при вивченні курсу	Незадовільно з можливістю повторного складання (FX)
1-34	Здобувач вищої освіти демонструє: - повне не виконання вимог робочої програми з вивчення курсу; - наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань; - неграмотне і неправильне викладення відповідей; - пасивне опрацювання матеріалу з дисципліни.	<i>Незадовільний</i> Здобувач вищої освіти не набув фахових компетентностей і не здатний до самостійного вирішення завдань, які окреслює дисципліна.	Незадовільно з повторним вивченням (F)

За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не отримав мінімальної кількості балів за поточним контролем з окремих змістових модулів, або не згодний з оцінкою, він може під час рубіжного контролю може написати модульну контрольну роботу.

Оцінювання рубіжного контролю здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів за модулями відбувається таким чином:

- модуль №1 – 100 балів;
- модуль №2 – 100 балів.

Модульна контрольна робота складається з двох теоретичних питань та практичного завдання.

Шкала оцінювання завдань модульної контрольної роботи

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичні питання: 2 питання по 25 балів максимум за кожне	20-25 балів	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом в повному обсязі, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання. Відповідь на питання сформульовано в термінах дисципліни, викладено науковою мовою, демонструє авторську позицію здобувача вищої освіти.
	15-19 балів	Здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, самостійно викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	9-14 балів	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	5-8 балів	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питання під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	0-4 балів	Здобувач вищої освіти: - не володіє навчальним матеріалом; - не в змозі його викласти; - не розуміє змісту теоретичних питань
Практичне завдання (максимум 50 балів)	40-50	Здобувач вищої освіти дав повну вичерпну відповідь, яка складається з: - правильного вибору алгоритму вирішення завдання; - правильного арифметичного результату; - доцільного і логічного пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - ґрунтовних висновків. При виконанні завдання допускається не більше 1-2 несуттєвих помилок або опісок.
	30-39	Загалом здобувач вищої освіти дав повну відповідь, яка складається з: - правильного вибору алгоритму вирішення завдання; - правильного арифметичного результату (або не більше 3-4 несуттєвих помилок); - пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - висновків. Загалом завдання повинно бути виконано не менш ніж на 75%.
	18-29	Відповідь здобувача вищої освіти: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - містить грубі помилки у розрахунках/має неправильно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним) або не має пояснень та висновків; Загалом завдання виконано менш ніж на 75%.
	10-17	Здобувач вищої освіти розуміє суть завдання, але його відповідь: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - містить грубі помилки у розрахунках/має неправильно визначений

		арифметичний результат (якщо він є необхідним); - не має пояснень та висновків; - містить не більше 30% виконаного завдання.
	0-9	Здобувач вищої освіти: - не розуміє завдання; - не в змозі його виконати; - виконав завдання повністю неправильно - виконав менш ніж 20% завдання.

Результати поточного та модульного контролю узагальнюються таким чином:

Змістовий модуль №1 (Т1, Т2, Т3, Т4, Т5)	Змістовий модуль № 2 (Т6, Т7, Т8,Т9)	Визначення остаточної оцінки (max 100 балів)
Поточний контроль (ПК 1)	Поточний контроль (ПК 2)	$ПК = (ПК 1 + ПК 2)/2$
Рубіжний (модульний) контроль (РМК 1)	Рубіжний (модульний) контроль (РМК 2)	$РМК = (РМК 1 + РМК 2) / 2$
Підсумок		$(ПК + РМК) / 2$

Якщо здобувач вищої освіти не отримав достатньої кількості балів за поточними результатами та результатами модульного контролю, екзамен виставляється за результатами оцінювання за шкалою ЕКТС відповідей (в усній або письмовій формі) на контрольні питання екзамену та виконання практичного завдання. Контрольні питання до екзамену здобувачі вищої освіти розміщено в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. Структура екзаменаційного білета відповідає структурі модульної контрольної роботи та оцінюється за аналогічними критеріями.

Отже, екзамен оцінюється за такою шкалою:

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумкове рубіжне опитування (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			15 + (5)	100
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3		
12	12	8	12	12	12	12		

Т1.1 ... Т2.3 – теми змістових модулів.

До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Зміст завдань контрольної роботи розміщено в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни.

За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не виконав, або не зміг захистити контрольну роботу, або не згоден з оцінкою, він складає екзамен з дисципліни. Структура екзаменаційного білета відповідає структурі модульної контрольної роботи (два контрольні питання, що виконуються в усній або письмовій формі, та практичне завдання) та оцінюється за аналогічними критеріями. Контрольні питання до екзамена здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. До екзаменаційної відомості заносяться результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85 – 89	B	добре	
75 – 84	C		
70 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Філософія: загальний курс» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Н.М. Дєвочкіна, Є.О. Ємельяненко, В.М. Коваль, О.М. Повзло. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 38 с.

2. Методичні вказівки з вивчення змістовних модулів, що виносяться на самостійну роботу студента з навчальної дисципліни «Філософія: загальний курс» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Н.М. Дєвочкіна, Є.О. Ємельяненко, В.М. Коваль, О.М. Повзло. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 70 с.

3. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Н.М. Дєвочкіна, Є.О. Ємельяненко, В.М. Коваль, О.М. Повзло. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 42 с.

4. Методичні вказівки з вивчення змістовних модулів, що виносяться на самостійну роботу студента з навчальної дисципліни «Людина і світ: філософський дискурс» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Н.М. Дєвочкіна, Є.О. Ємельяненко, В.М. Коваль, О.М. Повзло. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 66 с.

5. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Філософські виміри сучасного світу» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 50 с.

6. Методичні вказівки з вивчення змістовних модулів, що виносяться на самостійну роботу студента з навчальної дисципліни «Філософські виміри сучасного світу» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 66 с.

7. Методичні рекомендації для семінарських занять з курсу «Філософія» для бакалаврів Факультету соціальних наук і Юридичного факультету денної форми навчання [Текст]: навчально-методичне видання / Укл.: Бондаревич І.М. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 30 с.

8. Методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Філософія» для бакалаврів усіх спеціальностей ЗНТУ усіх форм навчання [Текст]: навчально-методичне видання / Укл.: Бондаревич І.М. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. – 38 с.

9. Методичні рекомендації з курсу «Філософія» для семінарських занять (денної форми навчання, ІФФ) [Текст] / Укл.: Н.М. Дєвочкіна. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. – 38 с.

10. Конспект лекцій з дисципліни «Філософія» [Текст]: Навчальний посібник / Укл.: Бондаренко О.В., Арсентьєва Г.О., Бондаревич І.М., Володін П.В., Головка Л.В., Дєвочкіна Н.М., Смельяненко Є.О., Повзло О.М., Тарадайко С.М. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. – 143 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Аналітика філософії / Під ред. Я.С. Гнатюк. – К.: Кондор, 2020. – 236 с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. / А. Баумейстер. – К.: Мала академія Наук України, 2017. – 238 с.
3. Баррі Левер. Наука за 30 секунд. Філософія / Пер.: М. Оліярник. – Вид-во: Book Chef, 2020. – 160 с.
4. Губерський Л. Філософія. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Харків: Фоліо, 2018. – 622 с.
5. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю. Кононенко. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с.
6. Лой А. Основи практичної філософії: Підручн. / А. Лой, А. Баумейстер, Т. Ящук. – К.: Салій В.В., 2016.
7. Основи філософії / С. Симоненко, О. Сулим, М. Шмиголь, Н. Щубелка, Ю. Юшкевич, Л. Сандюк. Під редакцією М. Шмиголь. Вид-во: Центр навчальної літератури, 2019. – 412 с.
8. Філософія: Підручн. / О.Л. Воронюк. – 3-є вид., переробл. та допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 216 с.
9. Філософія. Підручн. / І. Бичко, В. Табачковський, А. Бичко, В. Ярошовець. Вид-во: Центр навчальної літератури. – 2019. – 648 с.
10. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс Під редакцією Л. Мозговий, Р. Додонова. – Вид-во: Центр навчальної літератури, 2019. – 512 с.
11. Філософія в тестах [Текст]: навч. посіб. / В.О. Чернієнко, Н. Л. Більчук, С. І. Широка, О.І. Гаплевська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін.-т», 2018. – 220 с.
12. Чернієнко В.О. Філософія: методика викладання дисципліни: навч. посіб. / В.О. Чернієнко, О.І. Гаплевська. – Харків: ХАІ, 2016. – 140 с.

Допоміжна

1. Андрущенко, В.П. Історія соціальної філософії (західноєвропейський контекст): Підручн. для студ. в.н.з. / В.П. Андрущенко. – К.: Тандем, 2000. – 416 с.
2. Андрущенко, В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для в.н.з. / В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, М.І. Михальченко. – К.: Генеза, 2006.
3. Античность как тип культуры / Отв. ред. А.Ф. Лосев. – М., 1988. – 336 с.
4. Арон Р. Вступ до філософії історії: Пер. з франц. / Р. Арон. – К., 2005.
5. Асмус В.Ф. Античная философия. Учебн. пос. / В.Ф. Асмус. – М.: Высшая школа, 2001. – 400 с.
6. Афонов А.П. Філософія: навч. пос. для студентів нефілософських спеціальностей [Текст] / А.П. Афонов. – Маріуполь: ПДТУ, 2014. – 175 с.
7. Бевзенко Л.Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможность социальных интерпретаций / Л.Д. Бевзенко. – К., 2002.
8. Библер В.С. Кант – Галилей – Кант: разум Нового времени в парадоксах самообоснования / В.С. Библер. – М.: Мысль, 1991. – 320 с.
9. Блинников Л.В. Великие философы: словарь-справочник / Л.В. Блинников. – М.: Логос, 1997. – 432 с.
10. Бондаревич І.М. Філософія: діалог мислителів, епох, цивілізацій / І.М. Бондаревич. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2012.
11. Валуйський О.О. Практикум з філософії / О.О. Валуйський. – К.: КНТЕУ, 2003. – 243 с.
12. Вільчинський Ю.М. Розвиток філософської думки в Україні. Текст лекцій / Ю.М. Вільчинський, С.В. Вільчинська, М.Г. Скрипник. – Львів, 1991.

13. Всемирная энциклопедия. Философия. XX век / Сост. А.А. Грицанов. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, Современный литератор, 2002. – 728 с.
14. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну / Ю. Габермас. – К., 2001.
15. Гнатенко П. Феномен природы человека: монография / П.И. Гнатенко. – К.: Вища освіта, 2014. – 267 с.
16. Голубинцев, В.О. Философия для технических вузов [Текст] / В.О. Голубинцев, А.А. Данцев, В.С. Любченко. – Р.-на-Д.: Феникс, 2001. – 512 с.
17. Горський В. Філософія в українській культурі (методологія та історія) / Вілен Горський. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
18. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия / А.В. Гулыга. – М., 1986.
19. Гуревич А.Я. Средневековый мир / А.Я. Гуревич. – М., 1990.
20. Гуревич П.С. Человек / П.С. Гуревич. – М., 1995.
21. Гуревич П.С. Философия культуры / П.С. Гуревич. – М., 1995.
22. Гьосле В. Практична філософія у сучасному світі: Пер. з нім. / В. Гьосле. – К., 2003.
23. Дахній А.Й. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: Навч. пос. / Андрій Дахній. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2015 – 486 с.
24. Делез Ж. Что такое философия? / Ж. Делез, Ф. Гваттари. – М.-СПб., 1998.
25. Доброхотов, А.Л. Категория бытия в классической западноевропейской философии [Текст] / А.Л. Доброхотов. – М., 1986.
26. Довгань А. Філософія: лекційний курс для аспірантів техн. спец. (конспективний виклад) / А.О. Довгань. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2015.
27. Драч І.Ф. Григорій Сковорода / І.Ф. Драч, С.В. Кримський, М.В. Попович. – К., 1984.
28. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. У 4-х т. – К.: Дух і літера, 2009-2017.
29. Егоров В.С. Философия открытого мира / В.С. Егоров. – М., 2002.
30. Заиченко Г.А. История западной философии: классика против постмодернизма / Г.А. Заиченко. – Днепропетровск, 2000.
31. Зарубіжна філософія XX ст. (читанка) / Під ред. Г.І. Волинки. – Кн. 1-6. – К.: Генеза, 1993.
32. Иванова К. Філософія: кредитно-модульний курс: Підручн. для студ. в.н.з. / К.А. Иванова [та ін.]; за заг. ред. К.А. Иванової. – Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2014. – 472 с.
33. Історія філософії: Підручн. / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І. Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
34. Канке В.М. Основы философии. Учебн. / В.М. Канке. – М.: Логос, 2003. – 288 с.
35. Кезин А.В. Наука в зеркале философии / А.В. Кезин. – М., 1990.
36. Кессиди Ф.Х. От мифа к логосу (становление древнегреческой философии) / Ф.Х. Кессиди. – М., 1992.
37. Кириленко, Г.Г. Краткий философский словарь / Г.Г. Кириленко, Е.В. Шевцов. – М.: Слово, 2002. – 480 с.
38. Козьмук Я. Філософія: Навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. – Чернівці: Рута, 2012. – 139 с.
39. Крымский С. Философия как путь человечности и надежды / С. Крымский. – К., 2000.
40. Кулик О.В. Філософія: Навч. пос. для в.н.з. III-IV рівнів акредитації / О.В. Кулик. – Дніпропетровськ: Монолит, 2013. – 692 с.
41. Кун, Т. Структура научных революций / Т. Кун. – М., 1975.
42. Курбатов, В.И. Философия в парадоксах и притчах: Учебн. пос. / В.И. Курбатов. – Р.-на-Д., 1996. – 509 с.
43. Лаэртский Диоген. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов / Диоген Лаэртский. – М., 1979. – 556 с.
44. Лосев А.Ф. Античная философия истории / А.Ф. Лосев. – М., 1977.
45. Лосев А.Ф. История античной философии в конспективном изложении / А.Ф. Лосев. – М., 1989.
46. Лук Н.И. Философская культура Украины / Н.И. Лук. – К., 1990.

47. Лукьянов А.Е. Становление философии на Востоке. Древний Китай и Индия / А.Е. Лукьянов. – М.: Изд-во УДН, 1989. – 188 с.
48. Льюис Дж.Г. Античная философия: от Фалеса до Сократа / Дж.Г. Льюис. – Мн., 1997.
49. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию: Сборник / М.К. Мамардашвили. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
50. Мареев С.Н. Философия XX века (истоки и итоги): Учебн. пос. / С.Н. Мареев, С.В. Мареева, В.Г. Арсланов. – М.: Академический проект, 2001. – 464 с.
51. Мовчан С. Основи філософії техніки та технології: Навч. пос. для студ., магістрантів та аспірантів вищ. техн. навч. закл. / С.П. Мовчан, О.К. Чаплигін. – Х.: Форт, 2013. – 315 с.
52. Надточаев А.С. Философия и наука в эпоху античности / А.С. Надточаев. – М., 1990.
53. Огородник И.В. Українська філософія в іменах / І.В. Огородник, М.Ю. Русин. – К., 1997.
54. Огородников В.П. История и философия науки / В.П. Огородников. – СПб.: Питер, 2011. – 352 с.
55. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? / Х. Ортега-и-Гассет. – М., 1991.
56. Проблема человека в западной философии / Сост. П.С. Гуревич. – М., 1989.
57. Пролеев С.В. История античной философии / С.В. Пролеев. – К., 2001.
58. Петрук Н. Філософія: Навч. пос. для студ. в.н.з. / Н.К. Петрук, А.Б. Борканюк. – Хмельницький: ХНУ, 2012. – 283 с.
59. Ратніков В. Основи філософії науки і філософії техніки: Навч. пос. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 291 с.
60. Реале, Дж. Западная философия от истоков до наших дней / Дж. Реале. – СПб., 1994.
61. Ситник О. Культурна антропологія: походження людини і суспільства: Пос. для студ. / Олександр Ситник. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 179 с.
62. Соболь О.М. Постмодернизм і майбутнє філософії / О.М. Соболь. – К., 1997.
63. Современная западная философия: Словарь / Сост.: В.С. Малахов, В.П. Филатов. – М.: Политиздат, 1991. – 414 с.
64. Сосна В. Філософія: Навч. пос. / В.П. Сосна. – Вид. 2-ге, випр. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 386 с.
65. Социальная философия: Хрестоматия [Текст]. – М., 1994.
66. Стивенсон Д. Восточная философия: Пер. с англ. / Джей Стивенсон. – М.: АСТ Астрель, 2005. – 400 с.
67. Тэйчман Дж. Философия: руководство для начинающих / Дж. Тэйчман, К. Эванс. – М.: Инфра-М, 1998. – 248 с.
68. Философия. Справочник студента / Сост. Г.Г. Кириленко, Е.В. Шевцов. – М., 1999.
13. Философия: Учебн. для вузов / Под общ. ред. В.В. Миронова. – М.: Норма, 2005. – 911 с.
69. Философия: учение о бытии, познании и ценностях человеческого существования: Учебн. / [В.Г. Кузнецов, И.Д. Кузнецова, В.В. Миронов, К.Х. Момджян]. – М.: Инфра-М, 2001. – 529 с.
70. Філософія: навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А.В. Арістової і С.В. Синякова. – К.: НТУ, 2013. – 245 с.
71. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): Навч. пос. / за ред. Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009. – 624 с.
72. Фрейд, З. Психоанализ. Религия. Культура [Текст] / З. Фрейд. – М., 1992.
73. Чанышев, А.Н. Философия Древнего мира: Учебн. для вузов [Текст] / А.Н. Чанышев. – М., 2001.
74. Чешко В. Філософія: Навч. пос. / О.М. Кузь та ін.; за заг. ред. В.Ф. Чешка. – Харків: Вид-во ХНЕУ, 2013. – 263 с.
75. Шевченко С. Автентичність людського буття у філософії екзистенціалізму / С.Л. Шевченко. – К.: Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди НАНУ, 2012. – 205 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Електронні посібники з філософії. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/filosofiya/>.
2. Матеріали з філософії в Україні сьогодні. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua/>.
3. Електронна бібліотека з філософії («філософія без меж»). – Режим доступу: http://platonanet.org.ua/load/knigi_po_filosofii/2.
4. Шпаргалка з філософії («сесія без проблем»). – Режим доступу: <http://sesia.in.ua/archives/345>.